

C O L U M N A
T H E O D O S I A N A

QUAM VULGO *HISTORIATAM* VOCANT

A B A R C A D I O I M P E R A T O R E

C O N S T A N T I N O P O L I E R E C T A

I N H O N O R E M I M P E R A T O R I S

T H E O D O S I I J U N I O R I S

A G E N T I L E B E L L I N O D E L I N E A T A

N U N C P R I M U M Æ R E S C U L P T A

ET IN XVIII. TABULAS DISTRIBUTA.

L. C. de Meville

THE COLLEGE OF
DUBLIN

ABRIDGEMENT OF
THE HISTORY OF

THE CITY OF DUBLIN

IN THE SEVENTEENTH CENTURY

THE HISTORY OF

THE CITY OF DUBLIN

IN THE SEVENTEENTH CENTURY

BY JOHN HENRY

R. P. Claudii Francisci Menetreji S. J.
DESCRIPTIO BREVIS
COLUMNÆ THEODOSIANÆ

In honorem IMP. THEODOSII JUNIORIS
ab Arcadio Constantinopoli erectæ.

QUI Urbem Constantinopolitanam descriperunt; quique ejus historiam literis mandarunt, adeo varia de hac Columna historico-anaglyptica loquuti, & tam dissimiles imagines reliquerunt, ut quæ demum ea fuerit, difficillimum sit conjicere; & certo statuere, qua de causa posita; & quisnam Imperator construi jussit: tribuentibus id aliis Theodosio Magno; aliis Arcadio, & Honorio filiis; quibusdam etiam Theodosio Juniori.

Chronica Alexandrina testantur, prioris jussu positam in Foro, quod extrui mandaverat; eamque anno XV Imperii, cum esset Consul cum Abundantio, solemniter ipsius nomine consecratam: eundem præterea anno posteriori suam ipsius Statuam ibidem collocari voluisse in Columna marmorea, cava intus, & ducta cochlea ad fastigium usque, in quo posita erat statua: hancque Columnam exterius exornatam victoriis, quas Imperator de Scythis, & aliis barbaris nationibus victis reportarat. Quod & Cedrenus confirmat: *Tauri statuam posuit magnus Theodosius, suas contra Scythas, & Barbaros continentem pugnas, & victorias; habet in his viam sursum ferentem*, pag. 323.

Vetus quædam descriptio Constantinopolitanæ urbis statuit Columnam inter septimam, & octavam regionem, quæ vocabatur regio Taurina, aut Tauri, cujus Palatium in ea regione erat. Forum Theodosii ab una ad alteram regionum producebatur; hinc fit, ut Cedrenus Tauri statuam no-

minet. Sapiens Lambecius suis in Codinum notis de origine Byzantii, illum auctorem de hac Columna loquutum credit, cum Tauri Forum describens dicit: *ὁ μεγάλος καὶ ὁ ἡρόδοτος Columnam Cochlidem Theodosii in Tauro sitam, hic intelligendum esse censeo, quæ ad summum usque intra se pervia erat, & circum circa figuris sculptis exornata.*

Quidam Historici dicunt, hanc Theodosii Magni Statuam fuisse equestrem, argenteam; & terramotu duabus testudinibus disiectis concidisse. Codinus fultam dicit duobus fornicibus, aut marmoreis arcubus, in quibus erant imagines Theodosii filiorum, Arcadii, & Honorii, una in dextera, altera in læva parte Columnæ.

Du-Cangius in sua Constantinopoli Christiana nobis reliquit figuram Columnæ historico-anaglypticæ, quam putat esse Theodosii Magni; eamque sibi communicatam dicit a R. P. Molineto, Canonico Regulari Abbatæ S. Genoviefæ: illum vero desumpsisse ex sua curiosa Bibliotheca, cui præerat, quamque exornarat cellula alia copiose referta præclaris monumentis, quorum descriptio cum figuris jam evulgata. Equidem patet, eam figuram cum hujusce imaginibus nullam relationem habere; præterquam quod temporibus Theodosii Magni non videntur incessisse viri induti vestibus, quibus conspiciuntur in Columna a Du-Cangio relata.

Sponius in descriptione itineris in Græciam, & alia Orientis loca, de hac Columna loquitur his verbis: Columna, quæ Constantinopoli media urbe est, tota historico-anaglyptica, erecta fuit honori Imperatorum, Arcadii, & Honorii, quorum representationis notæ in basis latere inspiciuntur. Victoriæ duæ eorum capitibus imponunt coronam: iique magno Senatorum numero stipantur. Infra eos autem aliæ duæ Victoriæ coronatas pinnis fennas pertrahunt, totidem imagines Civitatum,

quas duorum Principum exercitus imperio subiecerant. Columna tota est marmorea, & ejus generis, ac ea, quæ Trajani Romæ. Sculptura quidem non ita elegans; quippe eo sæculo, quo artes maxima ex parte perfectionem amiserant. Nihilominus est satis concinna; & æque demiratum sum, quod alii prorsus despicerent; alii Trajanæ præferrent. Quod ad altitudinem, illam superat; nam secundum Gyllii mensuram, hæc 147; e contra vero Trajana tantum 123 pedes habet. Hæc Columna, de qua loquor, cochleam habet interius; verum nunquam a Turcis obtinere potui, ut ascenderem; aut quod religioni ducant illuc admittere Christianos; aut quod gradus sint diffracti. Figuræ basis, & ad imum Columnæ, male vexatæ, potius Turcarum superstitione, qui vel neque eas pati possunt, quam sui vetustate.

Grelotius, qui publici juris fecit anno 1680 Relationem novam itineris Constantinopolitani, undique repletam areis per se demensis ibidem loci; & figuris cujusque rei ea in urbe notatu dignæ, quam duobus, aut tribus annis ante Regi obtulerat, aliquanto dissimilem Columnæ Du-Cangii, & Sponii, descriptionem hujus emisit. Is eam collocat prope quadratam turrim, quæ in mari est, spatio pedum viginti procul ab urbis mœnibus, ubi olim triremium portus, in quo Imperatores, Theodosius, Arcadius, eorumque successores diu remiges detinuerant. Superius, hic inquit, & in portus conspectu olim Forum magnum habebatur, in quo media celebris Columna, quæ adhuc stare cernitur; verum hodie, addit, Forum oppletur domibus: earum etiam aliquæ in stylobaten Columnæ innituntur.

Marmorea hæc est, quaqua versus circumdata figuris perpulchre incis, quæ expeditionem Arcadii designant; verum non omnes ea artificis manu elaboratæ, atque illæ in Columna Trajana Ro-

ma. Altior tamen multo est, æque cava, cum cochlea, per quam ad summum usque facile ascendi potest. Sed id prope impossibile in præsens obtentu est. Rationem addit, quam Sponius ignorarat, asserens, Viatorem, quem nominare renuit, felicior, quam sapientior, ante aliquot annos ascendendi illuc libertatem obtinuisse; sed cum supra esset, ita imprudentem fuisse, ut se palam ostenderet, contra datum monitum; nempe caveret, ne quis animadverteret: atque majora aggressum ibidem sese detinuisse suum describendo nomen in vertice Columnæ; & plura alia signa edidisse, appenso linteo ad extremitatem arundinis, quam deferbat. Qui regionem illam pertransibant, quique domicilium prope habebant, magnopere omnes mirari, quod contra consuetudinem quis hominum Columnam ascendisset; tum vero maxime, cum animadverterent, eum ex Gallis esse, qui pileum in capite gestaret. Momento temporis vicus repletus multitudo; & regio tota commoveri. Alii turmatim accurrere; curiositate impuls, ut viderent novam hominis speciem, existimantes illius animam esse, qui Columnam extolli jusserat; nunc vero jam occupatum a sua ipsius statua locum repetitum rediret: alii vero, perciti zelotypia, quam excitare poterat vel sola cogitatio, eorum mulieres spectatas fuisse a Gallo Christi sectatore, cito e domibus erumpere, hominem inspecturi Columnam scandere ausum: omnes extemplo credere, consulto id fecisse, ut inde facilius mulierum conspectum introspeceret, atque sibi amabiliorem designaret. Itaque quisque variis laceffitibus motibus, quos animi affectus excitabat, ad Columnam accurrit, obsedit domum, quam Gallus intrarat; & cum citissime descendere jussissent, pugnis, & calcibus adducunt ad domum Sub-Bachæ, aut Præfecti regionis, ut illius curiositatem ulcisceretur. Jam parari cippus, vul-

go *Falaca*, & fustes; atque haud dubium, quin miser Gallus sub planta pedis ictus ad quinquaginta pertulisset, nisi Gallorum Legatus hujusce rei statim certior factus, quam citissime fieri posset, misisset interpretem cum munere, ut ejus nomine Sub-Bachæ supplicaret, ne ultra procederet: qui Gallum in Columnam intromisisset, eum majori culpa obnoxium, quam qui advena; quique nec noverat Turcarum mores: insuper animadverti debere, quod cum neque ille prorsus sanæ mentis homo esset, dignus videbatur, cui & Legati, & delati muneris causa remitteretur culpa, ad quam sola amentia adegerat: ceterum, si dandum exemplum, potius in Columnæ ostiarius, quam in infelicem alienigenam edendum. Revera immunis verberibus fuit Gallus; sicque retributum munus: Columnæ vero ostiarius pro eo mulctatus. E mari satis conspicitur hæc Columna Honorii, & Arcadii; verum quod ad eorum triremium portum, qui ex adverso litoris erat, haud in præsentia signum, aliquando extitisse.

Harum Relationum nulla eum dignoscendum certo suppeditat, qui jusserit Columnam erigi; quamque expeditionem illa repræsentare posset; nam inter Theodosium Magnum, Arcadium, Honorium, & Theodosium Juniorem partiuntur sententiæ.

Cum ea omnia perpenderimus, quæ veteres auctores scripsere, præsertim Græci ad hujus Columnæ erectionem quam proxime accedentes, ad eos conciliandos dicendum videtur, eam, ni elaborata sit tempore Imperatoris Theodosii Magni, cujus victorias ex Scythiis, & aliis barbaris nationibus reportatas designat, opus fuisse Theodosii Junioris ejusdem fratris filii, qui in basi repræsentavit victorias Arcadii patris sui, & patruus Honorii, ut horum trium Imperatorum, qui eum præcesserant, memoriam consecraret.

Plures jam Constantinopoli habebantur Columnæ; nam postquam Constantinus vetus Byzantium in novam Romam redegit, deligens, ut esset imperii sedes; non solum eam Romæ spoliis ditavit; verum maxima ædificia extruxit; & plerique Imperatorum, qui eidem succedere, certatim conati illam magnificentissimam efficere, ut nihil cederet terrarum dominæ, quam Respublica, Cæsaresque ad tantam nominis celebritatem tot publicis ornamentis evexerant. Quod historicorum quemdam ex ea ad dicendum impulit, non oculos, ubi consisterent, invenire, tot mirabilibus percussos; & neque mentem inter ea prodigia distractam nosse, cui primas dare; cum omnia æque in admirationem raperent; & singula singulis splendore, & magnificentia anteirent.

Quoniam inter ea monumenta, Trajani & Antonini Columnæ non ultimo loco erant, statutum Orientis Imperatoribus, ut urbs imperii princeps hujusmodi ornamentis distingueretur. Itaque Constantinopoli non solum visebantur Circi, & Theatra, Thermae, & Porticus, Colossi, Obelisci, Amphitheatra, Palatia, Viridaria, Fontes; verum & plures Columnas erigendas jusserunt, quarum dignior notatu ea Porphyrii, quam supra posita erat Statua Constantini. Hæc cum decidisset, Imperator Alexius Comnenus maximam crucem ibi poni curavit. Cernebantur aliæ Columnæ in Hippodromi Foro, victricibus erectæ factionibus in cursu equorum, & curruum, atque aliis exercitationibus, & certaminibus Circi.

Illud etiam dici posset, Theodosios Imperatores, qui se se Trajano ortos vocabant; quique saltem ex una, eademque Hispaniæ civitate originem ducebant, voluisse sibi erigere monumentum ei simile, quod Romæ positum Trajano; atque adeo Columnam historico-anaglypticam, ac ille, perficere.

Gottofredus Villharduinus, qui bello subacti Byzantii nobis historiam reliquit, anno 1207 loquitur de hac Columna hist. anaglyptica, oblata occasione Alexii Ducis cognomento Mursuphli, dejecti præcipitis ab altitudine Columnæ, quod mortem intulisset Alexio Imperatori, quem sacram militiam professi in regnum reducerant. *A ce fut accordé li Conseil (inquit auctor vetustis suæ linguæ vocibus) que il avoit une Colonne en Constantinople emmi la Ville qui ere une des plus haltes & des miels ouvrées de marbre qui onques fut veue d'oïl, & en qui le feist mener & lo feist saillir aval, voyant tote la gent que si halte justise devoit bientôt li mong veoir. Ensi fu mené l'Empereor Morsuphlex & fu mené sus, & tot li peuples de la cite accorru por veoir la merveille. Lor fu boté a val, & chut de si halt que quand il vint à terre que il fu tot esmiéz; or oyez une grant merveille, que en celle Colonne dont il chai à val, avoit imaiges de maintes manieres ouvrées el marbre; & entre celes imaiges, li en avoit une qui ere laborée en forme d'Empereor, & cele si chait outre val; car de long-temps ere profetiee qui avoit un Empereor en Constantinople qui devoit estre gitez à val cele Colonne, & ensi fu cele semblance & cele Prophecie averée.*

Omnes hæ relationes, descriptionesque nihil satis diligentiae habent, ut intelligamus, ecquid ea Columna hist. anaglyptica designetur; mihi que persuadeo, non alia de causa tam varie auctores loquutos, nisi quod alii alteram Columnam hist. anaglypticam descripserint; alteram vero alii: duas enim in veteri Byzantii descriptione invenio; alteram in regione septima; alteram autem in regione duodecima. En septimæ regionis descriptionem, quæ hist. anaglypticæ Columnæ Theodosii mentionem facit: *Regio septima. In comparationem sextæ planior, quamvis & ipsa circa lateris sui extremitatem habeatur in mare declivior. Hæc a parte dextra Columnæ Constantini usque ad Forum Theodosii continuis*

extensa porticibus, & de latere aliis quoque pari ratione porrectis, usque ad mare velut se ipsam inclinat, & ita deducitur. Habet autem in se Ecclesias tres, hoc est Irenem, Anastasiam, & S. Pauli. Columnam Theodosii intrinsecus, usque ad summitatem gradibus perviam. Equites magnos duos, partem ejusdem Fori.

Vides igitur Columnam Theodosii in septima regione distincte locatam, cum cochlea interius sic, ut ad fastigium usque perveniat. Huic duæ statuæ equestres comitantur; atque eæ videntur esse, quas Codinus Arcadii, & Honorii fuisse dicit, duobus fornicibus, aut arcubus impositas, earum alteram in dextera; alteram vero in sinistra parte Columnæ. Ut in Tabula videre est, portus Theodosiaci Fori, ejusdemque Fori situs a latere maris.

En vero descriptionem regionis duodecimæ, in qua Columnam alteram invenio, ut priorem, interius cavam, cum cochlea ad fastigium ascensuris: *Regio duodecima. Porta a civitate petentibus in longum plana omnis consistit, sed latere sinistro mollioribus clivis deducta maris confinio terminatur, quam mœnium sublimior decorat ornatus. Continet in se portam auream, Porticus Troadenses, Forum Theodosiacum, Columnam itidem intra se gradibus perviam, Monetam, Portum Theodosiacum &c.*

Hæ Columnæ gradibus ductis in morem spiræ inspiciuntur in quadam Byzantii Tabula; atque eadem prorsus, quæ anno 1422 erat, antequam urbs Turcarum imperio subiceretur. Ejus figura ad hujus explicationis calcem conspici poterit.

Monumentorum hujusce urbis publicorum enumeratio veteris descriptionis tempore facta, eidem quinque Palatia attribuit, Tempia bis septem, sex divinas domos imperatricum, familias tres nobilissimas, octo Balnea, aut Thermas, duas Basilicas, quatuor Fora maxima, aut mercatus, duo Senatus, quinque Horrea publica, duo Theatra, qua-

tuor Portus, Circum unum, quatuor Cisternas, quatuor Aquæductus, duo & vicesimos vicos ultra trecenos, quatuor millia, & trecenas octoginta octo domos, Porticus duo & quinquaginta: apponit deinde Columnam Porphyrii, & duas Columnas Cochlides: *Columnam purpuream, Columnas intra se pervias duas.*

In altera Columna veteris Tabulæ Constantinopolitanæ, juxta Villharduini historiam, cernebatur Mursuphlus capite demisso.

Verum nunc exponendum videtur, unde prodierint figuræ insculptæ tabulis bis octo, quas Vallettus Designator, & Sculptor Regis ex Regia Academia Picturæ, & Sculpturæ incidendas commisit filio, postquam Roma rediisset, quo se contulerat, ut veteres consecratus delineandi, & sculpendi arte perficeretur. Vallettus Pater delineatas vidit hujus Columnæ figuras in Museo Accartii Parisiensis: is enim Museum habebat variis refertum antiquitatibus, quæ illuc pertrahebant quotquot res eximias videndi studium inceserant. Vallettus tanta diligentia elaboratas figuras invenit, ut sibi homines devincturum existimarit, si lineamenta communicaret. Accarto preces admovit; & cum sumendi exemplum data facultas, rogavit consanguineum Paillettum ex Pictoribus ordinariis Regis, & Regiæ Academiæ Professore, cujus fuerat Rector, ut figuras delinearet, atque in minorem formam redigeret; quoniam priora lineamenta duo & quinquaginta extensionis pedes habebant; & illud iis incommodum videbatur, qui typis, & Librorum forma divulgare volunt. Hoc Paillettum impulit, ut eam extensionem reduceret ad duo & triginta pedes, quos Vallettus cælandi facilius causa in sexdecim Tabulas divisit. Cum vero scire voluisset, quam ratione habita lineamenta, intellexit, Venetum Legatum ad Magnum Tyrcarum Imperatorem tempore Mu-

hammedis II. pulcherrimas pictas Tabulas secum attulisse, ut sibi Palatium Constantinopoli exornaret: mira res Turcis, qui nullas picturas admittunt. Muhammedes II. factus certior; & quoniam curiosus Princeps erat, Legato significavit, se teneri desiderio inspiciendi picturas. Legatus eas misit; praesertim vero virorum imagines, quibus Princeps ita in admirationem raptus, ut nullo modo sese continere potuerit, quin opifici laudem tribueret, atque ad se adduci postularet. Is erat Johannes Bellinus, qui tunc temporis Divi Marci Palatio depingendo occupatus detinebatur. Bailus (hoc enim nomine Reipublicae Legati ad Magnum Turcarum Imperatorem vocantur) scripsit ad Senatum, cui Muhammedis petitio negotium faceffit; quod relinquere imperfectum nollet opus Johannis Bellini, nimium jam provecta aetatis, ut maris iter institueret, quin maximis incommodis, atque etiam moriendi periculo in itinere esset obnoxius. Hic fratrem cognomento Gentilem habebat, qui in ejus arte versabatur, neque ita ingravescente aetate: decretum, facilius eum posse iter aggredi; & satis praeterea idoneum esse, qui cupienti videre, quomodo imagines pingerentur, satisfaceret Muhammedi.

Gentilis Bellinus Venetiis profectus; & aliquot pictas Tabulas secum attulit. Bailus ad Muhammedem deduxit, qui petiit, an is seipsum pingere posset. Cumque Gentilis fieri posse respondisset, statim se pingendo incubuit, magno speculo usus; atque sui adeo similem effecit, & vivo tenus expressum, & animatum, ut cum Muhammedes vidisset, fascinum intercedere crediderit, Gentili-que aliquid divini inesse; & nisi aulicorum, subjeetarumque gentium querimonias timuisset, si veritas lege pingi res vellent, ut sibi Palatium picturis exornaret, Gentilem detinuisset. Cum testatus tandem esset, se maximam ex eo volupta-

tem percepisse, atque ejus studium commendasset, dixit, quidquid vellet, posceret. Gentilis, qui & permodestus, satis obsecrandum ratus, si Reipublicae significaret, suam Celsitudinem sibi complacuisse in pictore, quem illa miserat; atque Senatoribus commendaret. Muhammedes ei recepit; & cum equitem creasset, torque pondo duo supra centum & quinquaginta aureorum, pluribusque aliis muneribus donavit.

Quo tempore Gentilis moratus Constantinopoli, inter antiquitates, quas perlustrarat oculis, notavit Columnam, quae sibi cura dignior visa; designandaeque facultatem facile obtinuit; id, quod maxima diligentia, & emendatione fecit; estque exemplum Gentilis manibus sumptum, quod in Museo Accarti exbat; nunc vero in Pictorum, atque Sculptorum Academia, postquam Vallettus Accarto ostenderat, id opus asservari dignum; neque id fieri melius posse, quam si per eos, qui pretium agnoscerent. Probe intellexit Accartus propositionem Valletti, & testamento cavit, ut remitteretur opus ad Pictorum Academiam; quod & factum diligentia Bucherii ex majoribus Sorbonicae domus Doctoribus, quem executorem Testamentarium Accartus nominarat. Vallettus, qui consilium indiderat, a Bucherio recepit opus; Paillettumque rogavit, ut munus, munerisque largitorem offerret Academiae, quae maxima grati animi testificatione, beneficio utique debita, excepit. Cautum, haec lineamenta glutine in telam extenderentur, ut servari possent; feralesqueprecationes fierent ad animae requiem ei impetrandam, qui munus reliquerat.

Interim Vallettus, ut filium delineandi, & sculpendi arte perficeret, eandem columnam insculpendi auctor ei fuit; quod annos quatuor expletos occupatum tenuit. Porro ad explicationem figurarum devenimus, atque eorum, quae reprae-

sentant; quatenus consentaneas rationi conjecturas subministrare historia poterit.

Facile in primis visu est, non omnes representatas Columna nunc figuras haberi; aut quod Gentilis Bellinus non nisi in eas institerit, quas suo utiliores studio invenerat; aut quod aliqua ducta lineamenta fuerint distracta, atque amissa, ut saepius fieri solet, Pictoribus vita defunctis, cum veniunt eorum opera, quodque maxima cura congegesserunt: iis rebus ad quorundam haereditum manus fere pervenientibus, qui neque pretium agnoscunt; neque quid sit futurum curant, dummodo numeratam pecuniam habeant.

Quod me ad illud impellit, ut non integrum opus esse credam, in causa est, quod aliquibus locis interruptus ordo videatur; & frustra aliquot, ut apparet, diruta vetustate; praeterquam quod cum Theodosii insignes pietate Principes fuerint, tamen nullum signum Religionis Christianae, quam profitebantur, in hoc opere discerni potest. Insuper cum haec Columna altior sit, quam quae Trajani, ex qua 105 Tabulae desumptae, vel nimium exornatae figuris; ex hac nisi sexdecim habentur, figuris itidem majoribus, quam quae in Columna Trajana, insculpta primum Tempesta manu, deinde Petri Santi, qui multo etiam breviores, ac Tempesta, effecit. Haec valde ad vivum expressae, atque magnopere emendatae videntur, tantaque sui significatione, ut inter se mutuo colloqui diceres. Inspiciuntur item in Columna Trajana fenestrae, aut lumina, quae intus eam splendidam reddebant: haec quoque illas habere debuit; verum Bellinus neglexerat; cum, non ut ea erat, representandi voluntatem habuisset; sed id tantum sumere statuisset, quod ad suum artis studium commodius videret. Hoc vero Pictoribus, Sculptoribus, aurificibus, atque iis omnibus, qui delineandi studio detinentur, maximo adjumento esse potest.

Post hujusmodi animadversiones in genere, deveniamus nunc ad historicas, iis inservientes, qui antiquitates consecantur. Tabula decimaquinta inclusum totum opus videtur. Imaginem aspiciens manu tenentem basim Columnæ, quam Imperatori offert. Eum credo Cyrum Constantinum, Præfectum, aut Rectorem urbis, qui muros ab Antemio positos, deinde terramotu disiectos reparari jussit. Ad eorum instaurationem adhibuit factiones Cyaneorum, & Prasini, qui tanta diligentia usi, ut sexaginta diebus resecti muri fuerint; orsa factionum altera ab aurea Porta; altera a Porta nemorosi Circi ad Portam usque Andrianopolis, quæ aliis Porta Polyandri. Itaque quos viros cum Cyro Constantino tres representat; credo fuisse Magdalam Architectum, caput factionis Cyaneorum; & Charsiam factionis Prasini, artifices operis; quo perfecto navasse operam Columnæ historico-anaglypticæ, si Theodosii Junioris opus sit. Nam illa, cujus figuram retulit Du-Cangius, quamque Guntherus descripsit; videtur esse ea, ex qua præceps dejectus Mursuphlus, hujus dissimilis; cum Guntherus notarit navium figuras, scalas, atque obsidionem Civitatis; quæ minime in hac conspiciuntur.

Quinque fastigia triangularia representant Byzantii triumphantis Civitatem, tropæa, & caritatem, qua victos Barbaros prosequabatur.

Quod mirum videri possit, illud est, quod Trajani, & Antonini Columnæ in eorum numismatibus represententur; nullumque hujus vestigium in numismatibus duorum Theodosiorum appareat; & neque in iis, quæ Arcadii: quodque Theodosiaci panegyrici auctor nullam fecerit mentionem.

Explicatio figurarum, quas Columna exhibet, in quaque Tabula invenietur; ut earum figurarum aspectum faciliorem intelligentiam reddat. Pe-

regrinis eruditionibus eas exornare haud fuit in animo; neque Græcorum, & Latinorum contextibus, qui in antiquitate affatim versatis sunt inutilis; iisque impedimentum afferrent, qui figuris uti nolunt, nisi ut delineandi arte perficiantur.

1. Hoc ædificium representat Thermas, aut Balnea, quæ Imperator Arcadius, Theodosii Junioris Pater extrui mandaverat; quæque Cedrenus, Comes Marcellinus, aliique auctores, qui Urbem Constantinopolitanam descripserunt, in prima hujusce urbis regione collocarunt prope Portam Orientalem. Theodosius Junior, qui statuerat, hanc Columnam fore monumentum majestatis domus suæ, in ea representari curavit publica gesta Patris, Avi, Patru, conjugisque. Locus hic exornatus pluribus antiquitatis Statuis, ex Templorum exculptis rudibus, quæ veteres idolorum cultores posuerant; haud perferentes Christiani Imperatores, ut hæc perfecta, & quantivis pretii opera disperderentur; verum id sibi curæ datum, ut in profanis ædificiis ornamento urbis inservirent; quemadmodum hodie locantur in Viridariis, aut Fontium labris, atque Palatiorum pinacothecis. Sculptores nostri ad sumenda exempla adhibentur, quin hoc idololatriæ vitio aliquid vertat, aut iis, qui ea sumunt; aut iis, qui ad domorum suarum ornatum sumenda constituunt.

2. Milites Prætoriani, aut excubitones Imperatorum.

3. Scythæ, sive Gothi jumentorum sarcinarios pro exercitu duces.

4. Balnea a Constantino Magno inchoata, perfecta a Constantio, ejus filio, & successore; ex quo appellata Thermæ Constantianæ juxta Chonica Alexandrina, quæ docent, Amantio, & Albino Coss. inchoatas mense Aprili; licet Eusebius

lib. 4. atque etiam Themistius Constantino Magno tribuere videantur. Nihilo tamen minus ea non perfecta, nisi sub Theodosio Juniore; quod in causa fuit, ut appellari cæperint Thermæ Theodosiacæ; & hæc est ratio, cur Imperator eas in Columna representari jusserit. Anonymus, qui Byzantinæ urbis rariora quæque congeffit, illud etiam notavit, in iisdem Thermis Persei, atque Andromedæ conspici statuas, quas Constantius Antiochia deportarat, ut hæc, quemadmodum plures alia, Balneis ornamento essent.

5. Sacerdotissa Dianæ, quam Scythæ venationi dediti colebant, ducit Cervum, sive damam eidem Deæ sacrum.

6. Mercatus magnus, sive Forum Theodosianum porticibus exornatum. Græci appellabant Forum medium ΜΕΣΗΝ; quod in medio magnæ urbis situm esset.

Hoc ædificium patens est milliarium aureum; Romano dissimile; quod illud nil aliud esset, nisi simplex Columna, unde sumebantur distantia agrorum, qui subiecti Romanorum imperio; hoc vero magna patens porticus intus exornata picturis, & quamplurimis statuis: *Porticum absidatam* vocat Petrus Victorius. Constantini, atque Helenæ matris statua illic posita; itemque statua equestres Trajani, & Theodosii junioris, qui semper id anxie consecutus est, ut ostenderet, se ex eo Imperatore ortum. Representabatur Theodosius manu tenens globum, in quo Victoriæ imago, quæ eidem Coronam offerebat. Die dedicationis statuae distribui populo jussit congiarium.

7. Currus Scytharum Principum cum uxorebus (ii nunc minores Tartari vocantur) qui captivi ducuntur Constantinopolim. Hic currus a bobus vehitur, illorum populorum more.

8. Miles ex castris amicum quemdam militem urbis præsidarium offendens amplectitur.

9. Optimates Scythæ, & Gothi, qui cum se se Romanis dedidissent, ab iisdem varia belli officia sunt consecuti, honoribusque, & maximis muneribus aucti. Synesius in Panegyrico, quem dixit Arcadio Theodosii Magni filio, ait: *Scythæ nuper non venerunt arma inferrentes; sed preces porrigentes, cum ex suis sedibus pulsi essent. Cum autem humanitatem Romanorum, non arma experti essent, insolentia eventi beneficium corruerunt, quo nomine Theodosio Patri suo adversus ipsos armato cum pœnas dedissent, iterum ad misericordiam ejus confugientes, supplices una cum uxoribus suis ad pedes ejus procubuerunt: ille vero supplices excitavit, belli socios adscrivit, Civitate donavit, honores omnes communicavit, & partem agri Romani attribuit.*

Hi optimates, licet Romanorum more induti; tamen armis superimpositam habent longam laceram ex pellibus caprarum, aliorumque animalium, juxta consuetudinem suæ regionis; stantque nudo capite, quamvis armati; sic enim communiter incedebant.

10. Illos comitari inspiciuntur plures ex populo, mulieresque, quos Theodosius civitate donaverat, iisque agri partem attribuerat in terris Imperii.

Hæc arborum series designare videtur genus quoddam ambulacri extenti in modum aggeris: ex quo mare conspicitur. Græci appellabant *Phylapatium*. Procopius descripsit, veluti locum situ amœnissimum.

11. Pacatus in Panegyrico, quem coram Theodosio pronuntiavit ad hujus Imperatoris laudem, dicit, postquam in suam servitutem recepisset Gothos, in milites adscripsisse eos, qui arma ferre possent; reliquos vero ad colenda arva amandassee: *Dicamne receptos ad servitium Gothos, castris tuis militem, terris sufficere cultorem?* Hic inspiciuntur, qui ad cultum agrorum sunt destinati, ex bobus, qui

in antiquitatis numismatibus sunt communia signa originis Coloniarum.

12. Senes, atque inter eos primariae mulieres curribus a bobus tractis vehuntur. Theodosius Magnus devicit Scythas, qui in Thraciam profugerant, Gothosque; idque Modaris virtute regio sanguine orti, qui eorum maximam cædem fecit, cum imparatos adortus esset; captivasque duxit mulieres, & earum liberos, plaustrorum quatuor millibus captis. *Hos perdendi Theodosio talis demum oblata & occasio erat apud eum, cum Modares regio apud Scythas sanguine ortus, sed propter fidem navatam Romanis operam Imperio ab eis militari ornatus. Hic cum imprudentibus Gothis magnam militum manum in colle quodam haberet, atque hostes in castris temulentos, ac prope securos jacere per exploratores didicisset, ex improviso cum suis descendit, atque imparatos adortus, plerosque aut vulneribus, aut morte affecit. Viris autem deletis, in mulieres, & pueros impetus factus, plaustrorum quatuor millia capta.*

13. Equus Principis Scytharum ducitur in triumpho a militibus. Pedibus Princeps subsequitur sine armis, casside sola tectus. Neque ensen, neque missile telum habet, ut Princeps victus, qui victoribus militibus arma tradidit.

Principis Scytharum uxor, & liberi curru ducuntur a bobus vecto; duoque senes, aula, atque concilii primores.

14. Famuli Principis Scytharum; ejusdemque conjugis ancillæ.

15. Elephas Principis Scytharum, qui hoc animalium genere utebatur in maximis solemnitatibus; quemadmodum ii equos in militares expeditiones adhibebant. Elephas ducitur a fervo omnibus ornamentis spoliatus. Ex eo constat, bello captum.

16. Primores duces militiæ Imperatorum, in quorum triumphis partem habebant, quod stre-

nue præliati fuerint, atque hostes devicerint.

17. Quod in hac Columnæ historico-anaglyptica parte repræsentatur, quodque diffractum, atque labefactatum, satis possunt ostendere, ibi deesse spatium magnum figurarum hujusce Columnæ.

18. Equi hostium capti, & curæ traditi proletariis. His præest Scythæ, quorum plurimis gratificari voluit Imperator, iisdem servandos tradens proletarios, atque armentorum greges.

Hoc fragmentum a reliquo triumphali progressu sejunctum esse videtur; & in iis omnibus auctoribus, qui Constantinopolim descripserunt, nullus alius inspicitur adeo rusticanus locus, quam hic, nemus repræsentans, atque palustre solum, ubi pascuntur, & bibunt equi.

19. Idola, sive Barbarorum Numina camelis infidentia. Hæc Idola trunci arborum erant; non figuram hominum, nisi caput habebant; reliquum talari veste ornatum, in quo repræsentabatur genus quoddam repaguli, aut portæ in castris; ostendentes, se Deos tutelares esse exercituum eorum, atque asylum sacrum; veluti antiquitus in Romanorum castris erant Aquilæ.

20. Sacerdotes Idolorum.

21. Ex his figuris haud certo conjici potest, quosnam Imperatores designent; cum non satis iuste referantur ad numismata Theodosii Magni, Arcadii, Honorii, & Theodosii Junioris. Equidem difficile propter altitudinem Columnæ, in qua sunt, eas accurate effingere; præcipue cum neque inscriptionem habeamus, neque certi signum aliquod, ut cognitione illos assequamur; quemadmodum neque dici potest, quænam sint mulieres, filiaque captivæ, quæ duo victores Imperatores subsequuntur.

Alter Imperatorum, cujus cassidi insidet Aquila, ut dignitatis signum. Stragula in equis Imperatorum magnum aurificis opus.

22. Captivi ad Colonias destinati.

23. Arcus triumphalis, aut Porta, quæ aurea vocabatur (id, quod verisimilius videtur) nil commune habens cum vetustis arcubus triumphalibus, qui Romæ. Imperator Theodosius hanc Portam decorari iussit, postquam Maximum tyrannum vicisset; ibique inscriptionem posuit. Chronica Alexandrina dicunt, Imperatorem Triumpho die Portam transiisse, uti deductus fuerat Theodosius Magnus.

24. Præfectus Excubitorum Imperatoris.

25. Satellites Imperatoris.

26. Equi telis missilibus, & clypeis onusti.

27. Captivi ad triremes Imperatoris destinati.

Romanis dissimillima ratio militum, quos bello ceperant: licet enim omnes in servitutem redigerentur; tamen cum omnibus non eodem modo actum. Qui sponte concesserant victoribus, ponentes arma, vocatique *dedititii*, specie aliqua libertatis utebantur, quin tamen obeundum consequi possent munus, aut officium, cui quid honoris annexum videretur. Bello domiti, & vocati *Mancipes*, quasi manu capti, servituti obnoxii detinebantur. Qui vero semel victi, & libertate donati a dominorum imperio deficiebant, pœna criminis multabantur, bestiis expositi, aut ad Amphitheatri certamina destinati; deinde sub Christianis Imperatoribus ad triremes, & ad remigibus inserviendum. Per triumphum etiam vario discrimine ducebantur. Qui nobili genere orti, veluti Principes, Magistratus, vehebantur plaustris; sed præpostere, & tergo inverso, ut in Tabula 3^a. & fig. 7^a. siquando ex ignominia cum iis agendum videbatur: ceteri affectabantur pedibus; rebellesque post tergum manus vinctas habebant: inermes omnes.

28. Mulier Scythica ad inserviendum remigibus servata.

29. Equus sarcinarius.

Notari debet discrimen inter equos sarcinarios, & militares. Sarcinarii frænis, habenisque coercebantur; cum militares equi nisi filum simplex haberent; equitesque sine ocreis, sine stapiis essent, cum simplici cothurno; sicuti dux quilibet subsequenter pedibus calonem habebat.

30. Duces exercitus Imperatoris.

31. Ibi posita figura Mursuphli dejecti præcipitis ab altitudine Columnæ, ut casus notetur a Gottofredo Villharduino relatus; etsi alii auctores Columnæ Taurini Fori attribuant.

Pars hæc Columnæ hincit terræ motibus fracta; aut forte deformata a Græcis, qui cum Columna haberi crederent figuras Byzantii excidium præsignificantes, eas malleorum ictibus confregerunt; quemadmodum tradit Guntherus *cap. 21. Histor. Constantinopolit.* Evidens est, ibidem spatium magnum interesse, ubi extare poterant figuræ, quas plurimi auctores in hac Columna fuisse dicunt; neque amplius conspiciuntur.

32. Horreum Theodosianum, quod in nona Regione ponit antiqua urbis descriptio.

33. Hæ Porticus repræsentare videntur decimæ regionis partem Urbis Constantinopolitanæ; ubi sex Porticus erant, & Placidia, Eudoxiaque Palatia, & fons *Nymphæum majus*.

34. Milites reliqui subsequentes suosmet duces. Omnes Romanorum more sunt induti, cum clypeo, atque hasta, sive spiculo. Alterum ducum captivus sequitur cum clava; neque enim servis concessum alia arma ferre; sicuti neque deferunt accensi, apparitores, lictores, nisi bacillos, clavas, & virgas ad submovendam turbam.

35. Hoc repræsentat captivorum additionem ad pascendos caprarum greges, juxta consuetudinem regionis eorundem. Capræ vero sunt, quales Plinius, plurimique auctores Scyticas descri-

bunt. Arcus erectus trifariam, aut in pyramidatam crucem, ostendit, eos populos sub jugo victorum esse; ex quo domitis bello subjugatarum nationum nomen impositum.

36. Captivi, qui vinctis post tergum manibus ducuntur, ii destinati ad triremes.

37. Duo tropæa, quæ duas Victorias Imperatoribus partas designant.

Tria superiora fastigia ostendunt clementiam Imperatorum, qui victis gratificati sunt, parentes vitæ, dempta tantummodo libertate, & receptis bonorum spoliis, postquam eosdem subegissent. In his figuris elucet caritas erga filios, qui nullam partem habebant in defectione patrum; quique haud infelices, nisi quod ab iis orti, qui contra dominos rebellarant.

38. Hæc est figura urbis Constantinopolitanæ, quæ de hostibus triumphat; quæque per adoptionem misericordiæ, beneficentiæque captivos filios adsciscit in cives.

39. Eclypon figuræ tradita Imperatori a Præfecto Prætorii, comitato duobus factionum ducibus, qui diebus sexaginta muros construere curarunt; id opus sumentes ductu Græci Architecti, quos inter conspicitur.

Juvenis Scythia dejiciens capreolum præcipitem, symbolum est desperationis Scytharum, qui amiserant libertatem, cujus vel majus a natura signum inditum veteribus erant capreoli propter eorum animantium alacritatem, atque pernicitatem. Ita etiam repræsentantur in Scriptura Sacra.

40. Inspicitur hic duplex porta, recursusque sinus, aut portus in hac terræ lingula, in qua stant duo Præfecti destinati ad deportandos captivos, quos inter conspiciuntur duo ex eorundem optimatibus in utraque porta, induti animalium pellibus, juxta Scytharum morem.

41. Scythæ, alique barbari victi a ducibus e-

xercitus Theodosii, postquam in triumpho ducti
essent Constantinopolim, in varias Provincias ad
colenda arva addicuntur, ut captivi; atque in na-
vem sunt immissi, ductu aliquot militum, qui
excepturi eos veniunt ad portum: aliis est porta
Phanarii, quam Gyllius ita describit: Porta Pha-
narii a loco vicina sic dicta. Phanarium est pars Urbis
oræ maritimæ, quam murus orbis claudit: duas portas
habet, in quas eminent Clivi collis quinti. Quibus fini-
tur flexus primus sinus: Cujus e regione finis est Na-
valis Regis.

42. Ripa portus Theodosiaci.

43. Nāvis militibus instructa ad deportandos
Scythas.

44. Observari etiam potest in navi Labarum,
quod unum retinuerunt Imperatores Christiani si-
gnum, rejectis aliis militaribus variorum animan-
tium, quibus antea utebantur Romani. Constan-
tinus is fuit, qui Labarum substituit.

F I N I S.

*Explicationis Columnæ Theodosianæ R. P.
Claudii Francisci Menetreji S. J.*

Tabella .I. Columna Constantinopoli ab Arcadio Imperatore erecta, in qua sculpta Theodosii patris gesta, necnon ædificia ab utroque Augusto extracta representantur

1. Thermæ Arcadianæ quas anno ante Theodosii patris obitum extruxerat in primâ Urbis Constantinopolitanæ Regione Arcadius Imperator, ac marmoreis columnis et quamplurimis statuâ exornauerat. 2. Milites Prætoriani. 3. scythæ seu Gothi jumentorum sarcinariorû ductores.

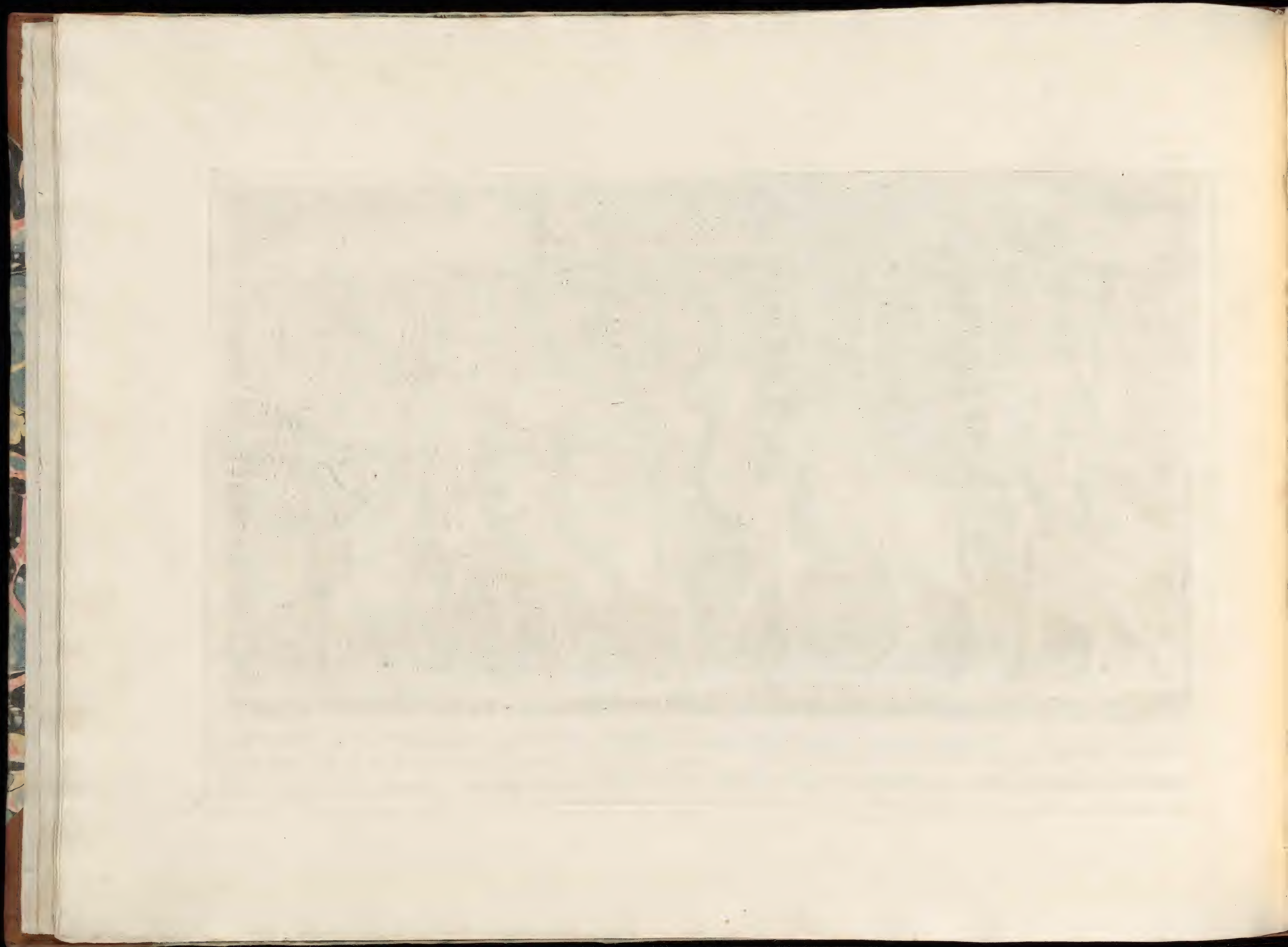

4. *Thermæ Eudoxianæ*, ab Eudoxiâ Augustâ Arcadii Imperatoris uxore in Regione quintâ exstructæ, ut habetur in veteri Urbis Constantinopolitanæ Descriptione. 5. *Dianæ* sacerdotissa, cui scythæ venationi dediti sacrificabant, ducit cervum eidem Deæ sacrum.

6. Forum Tauri seu Theodosii à Theodosio Magno extractum, et de ejus nomine Theodosiacum nuncupatum ac solemni ritu dedicatum anno Imperii XV. ipso et Abundantio Coss. 7. In curru à bobus tracto, Scytharum more, sedet Scytharum Princeps cum uxore, ac uno ex primatibus. 8. Miles Praetorianus alterum ex castris amicum advenientem offendens amplectitur.

9. Postquam Scytharum procures una cum uxoribus ac liberis à Theodosio Magno devicti iterum ad ejus misericordiam confugientes, supplices ad ejus pedes provoluti, ab eodem Augusto ad belli societatem adsciti fuerant, ciuitate donati, ac honoribus uariis aucti sunt, attributâ eisdem agri Romani parte, ut scribit synesius in Panegyrico Arcadio dicto.

10. Nonnulli ex optimatibus Scytharum civitate donati operam militarem Romanis navarunt, et ob præclara in bellis facinora, honoribus variis sunt ab iisdem aucti, ideoque equis insidentes et armati representantur. 11. scythæ ac Gothi alii ad militiam à Theodosio Magno recepti sunt, alii ad agriculturam destinati, ut scribit Synesius laudato loco, et Pacatus in Panegyrico eidem Augusto dicto

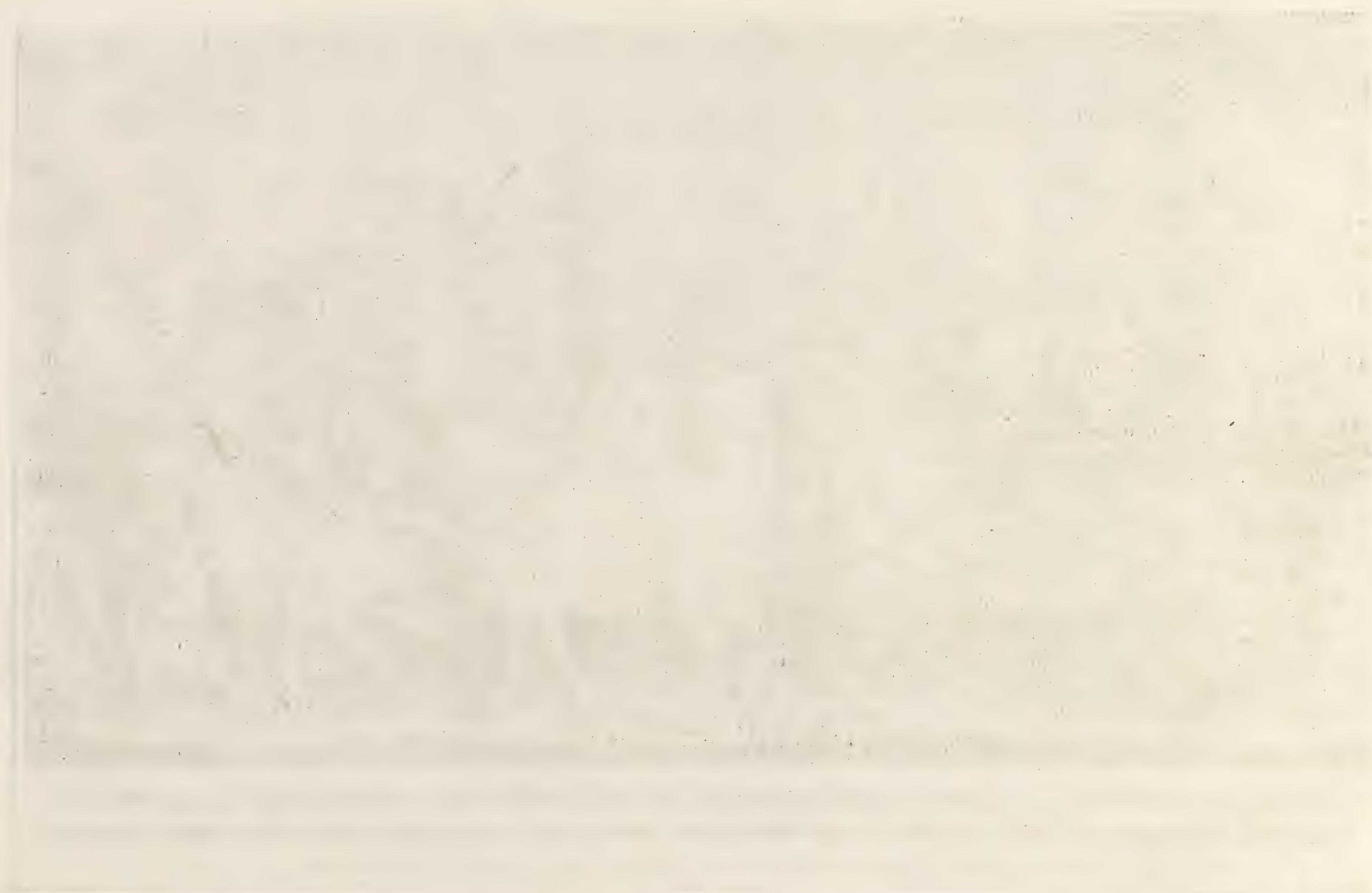

12. Alter currus a bobus tractus quo principes scytharum seu Gothorum cum uxoribus ac liberis vehuntur; Modares quippe Theodosii Magni Dux deletis Gothis in mulieres eorum ac pueros impetu facto, plaustrorum quatuor millia cepit. 13. Equus Ducis Gothorum ducitur in triumpho à militibus, quem sequitur ille pedes ac inermis cum casside scytharum more.

14. Servi ac ancillæ procerum Scytharum currû vectorum pedites currû præeunt. 15. Elephas principis Scytharum, quo principes illius gentis in aliquibus solennitatibus solent vehi, quemadmodum in bello equis ducitur in triumpho à servo omnibus ornamentis spoliatus.

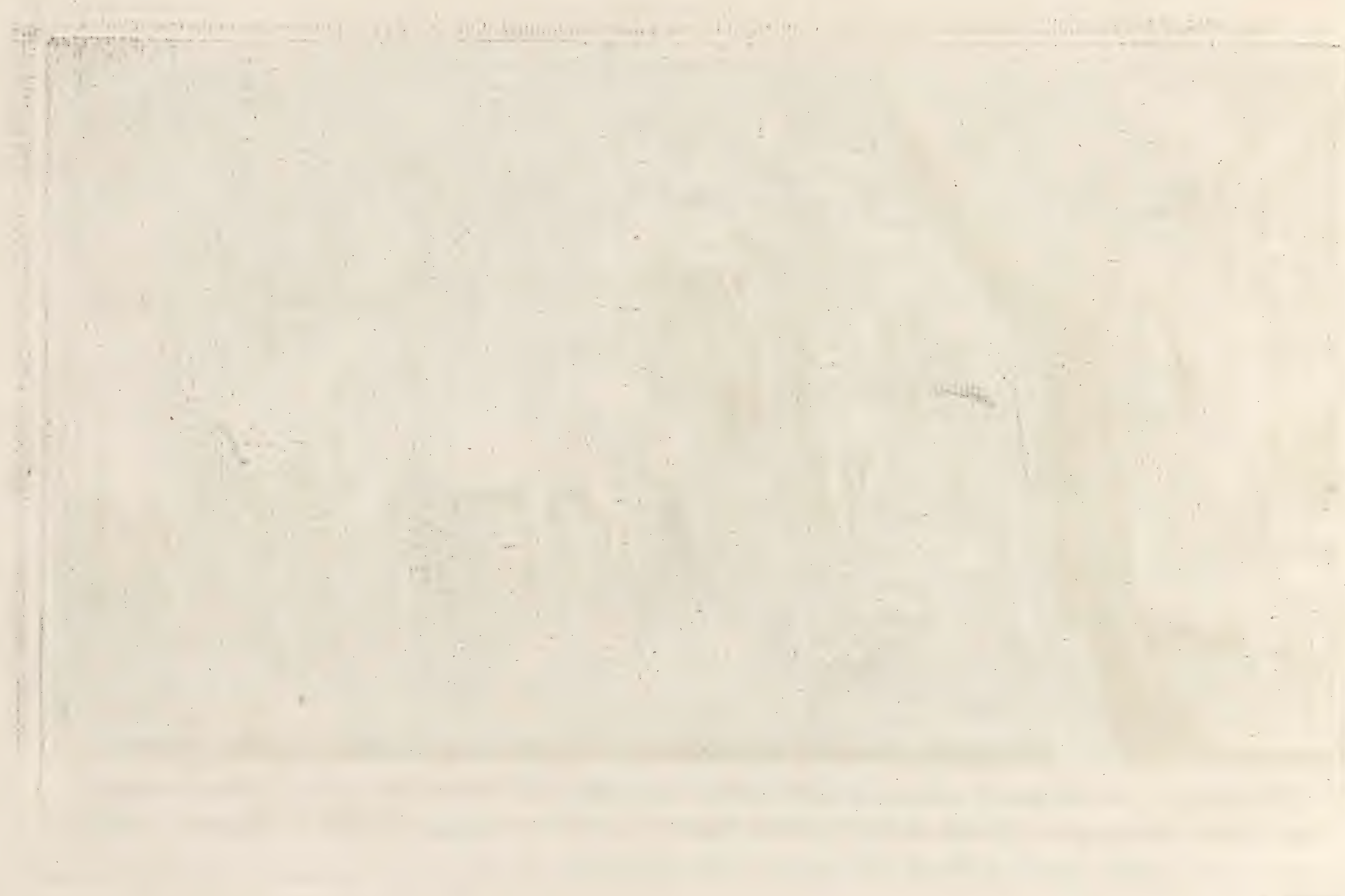

16 Romanorum procures qui ob præclara in bello Scythico seu Gothico facinora participes fuere triumphi. 17. Pars colu-
mnæ crebris terræ motibus diffracta ac labefactata, multæque ibi videntur deesse figuræ. 18. Equi in bello Scythico capti et ad
admissuram destinati à scythiis ad hoc ab Imperatore servatis custodiuntur.

19. Scytharum simulacra camelis vecta, quæ caput Jovis, quem Scytharum gens magnâ religione colebat, habere videntur; cætera corporis pars truncus arboris putatur habitu talari ornatus. 20. sacerdotes Idolorum pedites ea comitantur

21. Imperatores videntur esse, cum ex ornamento equorum, tum ex Aquilâ galeæ insidente, et fortassis Gratianus ipse Imperator cum Theodosio repræsentatur; quo duce Gratianus Alemannos, Gothos aliosque Barbaros oppressit, ac propterea Theodosium ad imperii consortium elegit. 22. Barbari ad agriculturam destinati. —

23 Arcus triumphalis, seu potius Porta Aurea, quam instauravit decoravitque Theodosius Magnus post fustum et debellatum Maximum tyrannum, ut docet inscriptio quae etiamnum Constantinopoli ad Portam Auream legitur. 24. Satellitum Praefectus eques 25 Satellites.

1800

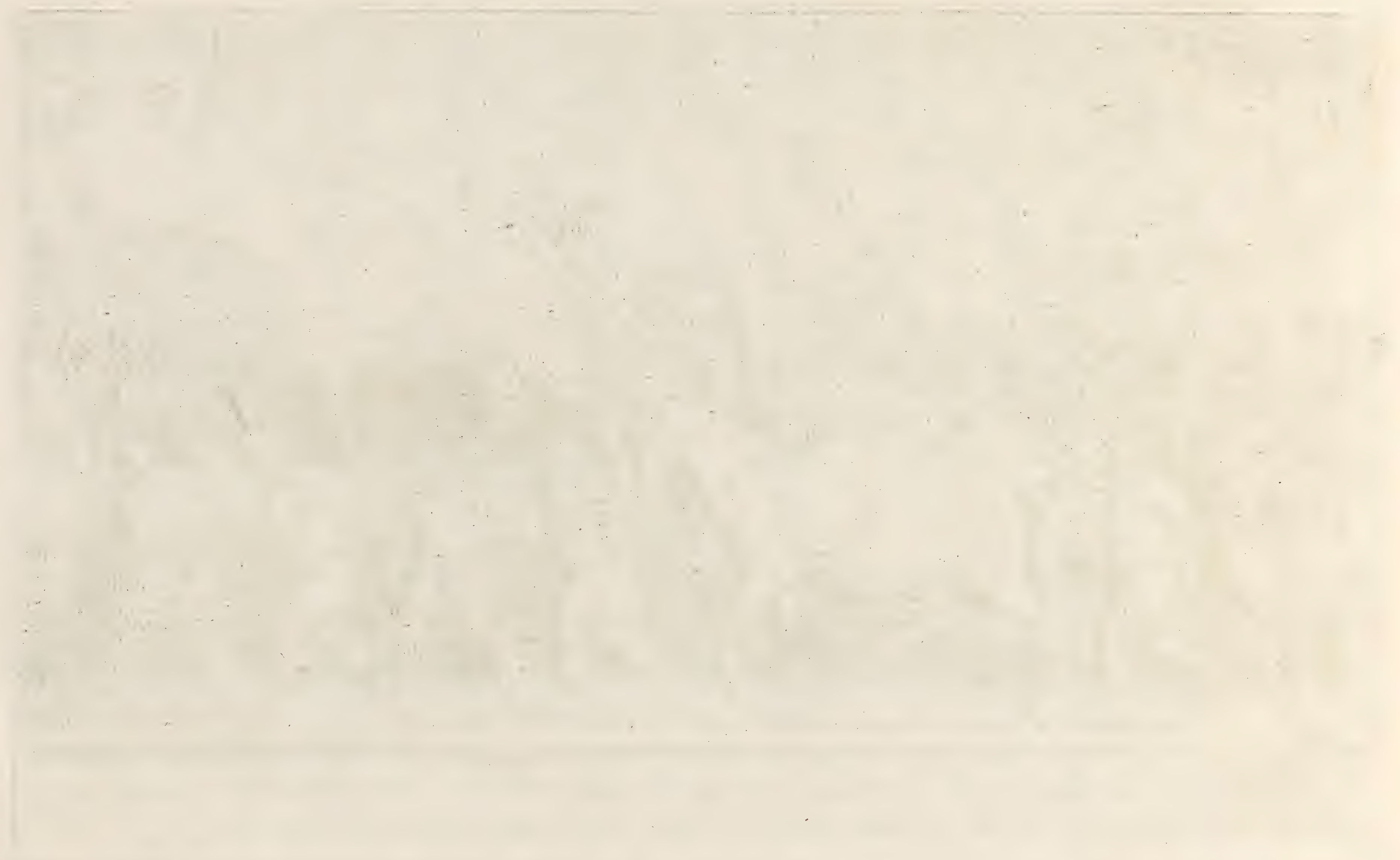

26. Jumenta sarcinaria clypeis ac telis onusta. 27. scythæ in bello capti et ad remigandum destinati; Romani quippe milites dedititios specie quâdam libertatis donabant; mancipēs verò, quasi manu captos, nimis asperè tractabant.

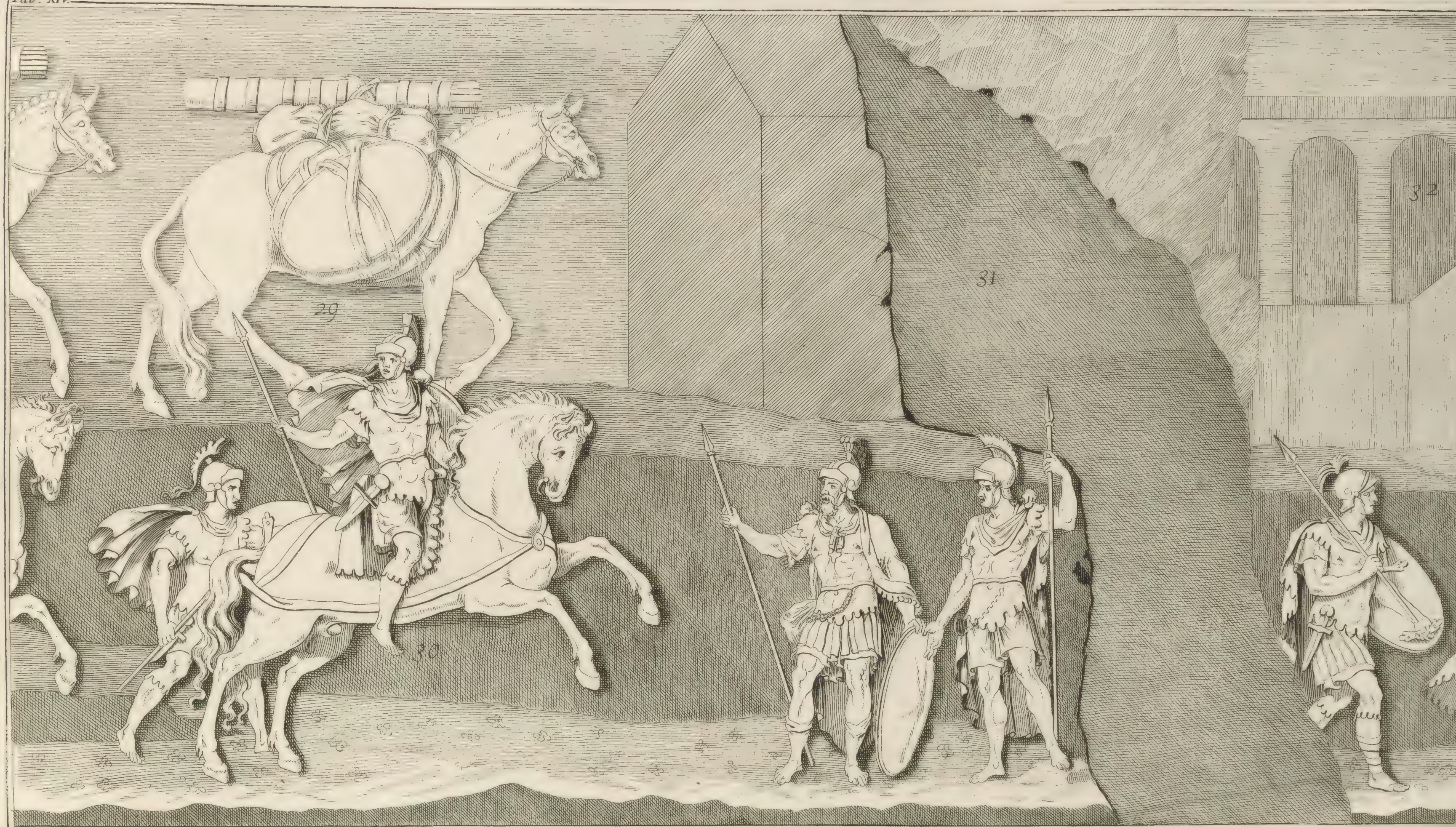

27. Scythæ item in bello capti et ad remigandum destinati. 28. Mulier Scythica ad inserviendum remigibus servata.
29. Jumenta sarcinaria. 30. Equo vectus tribunus pedite sequente.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text appears to be organized into several paragraphs.]

31. Pars columnæ crebris terræ motibus diffracta; multæque ibi videntur deesse figuræ: Guntherus verò in Hist. Constantinop. cap. XXI. figuras ait hujus columnæ, quod urbis excidium præsignificare crederent Græculi, quamplurimas. lapidibus ac malleis ferreus ab iisdem deformatas esse; arbitantes se hoc modo infaustum in Latinos auspiciū retorquere.

32. Horreum Theodosianum quod in nonâ Regione ponit antiqua Urbis Descriptio. 33. Porticus Troadenses quæ etiam Theodosianæ à nonnullis appellantur, quod vicinæ essent Foro Theodosiaco. 34. Clavâ armatus, cujusmodi erat Cohors Imperatoriâ, qui quidem Μαγδαβιται Græcis, Latinis verò Bardariotæ dicuntur.

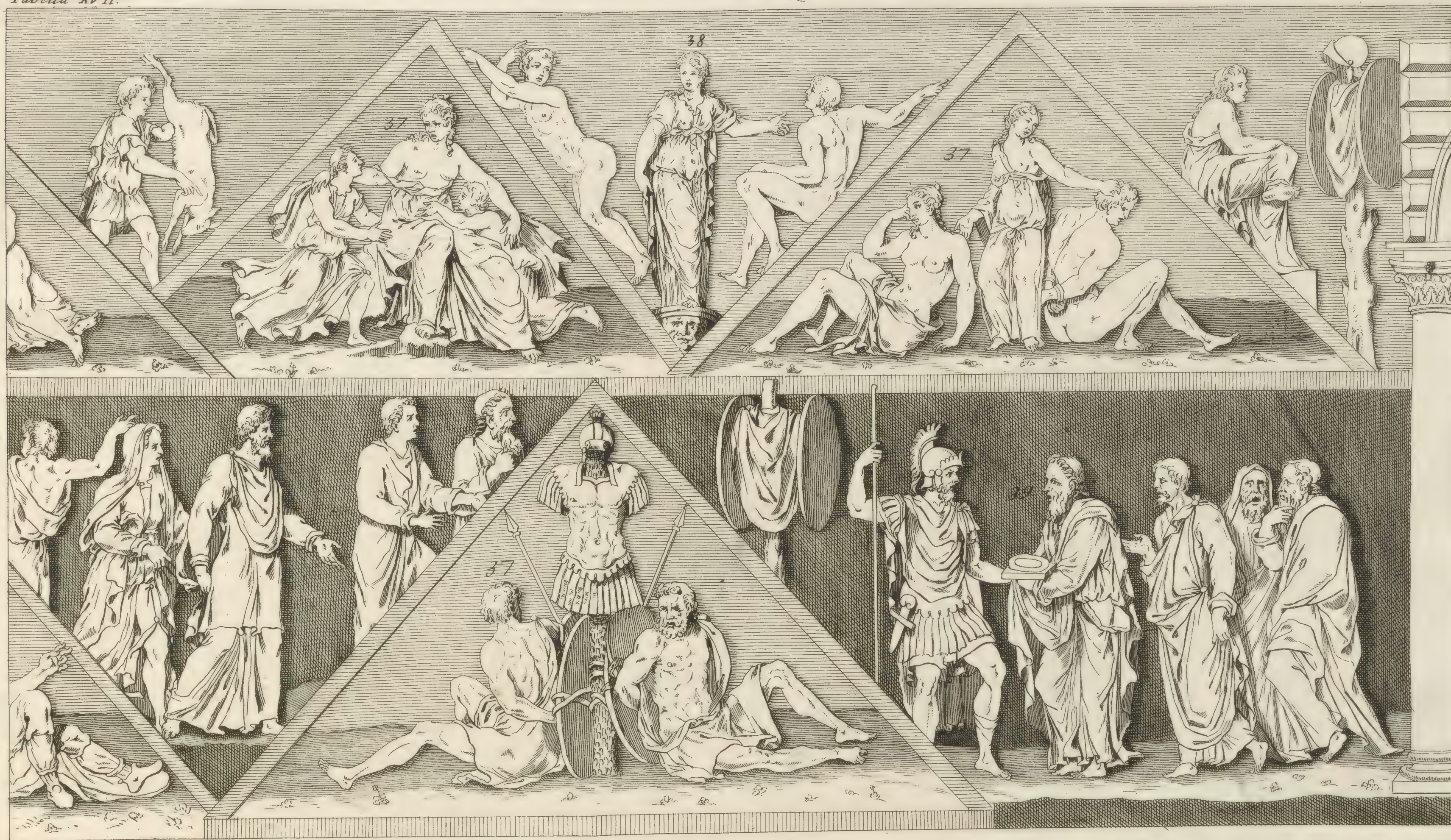

35. Scythæ destinati ad pascendas capras: capræ verò hîc representantur eo modo, quo Plinius Scythicas capras describit. 36. Scythæ rebelles in bello capti, et ad renigandum destinati. 37. Variâ Trophæa de Scythiis à Theodosio Magno erecta.

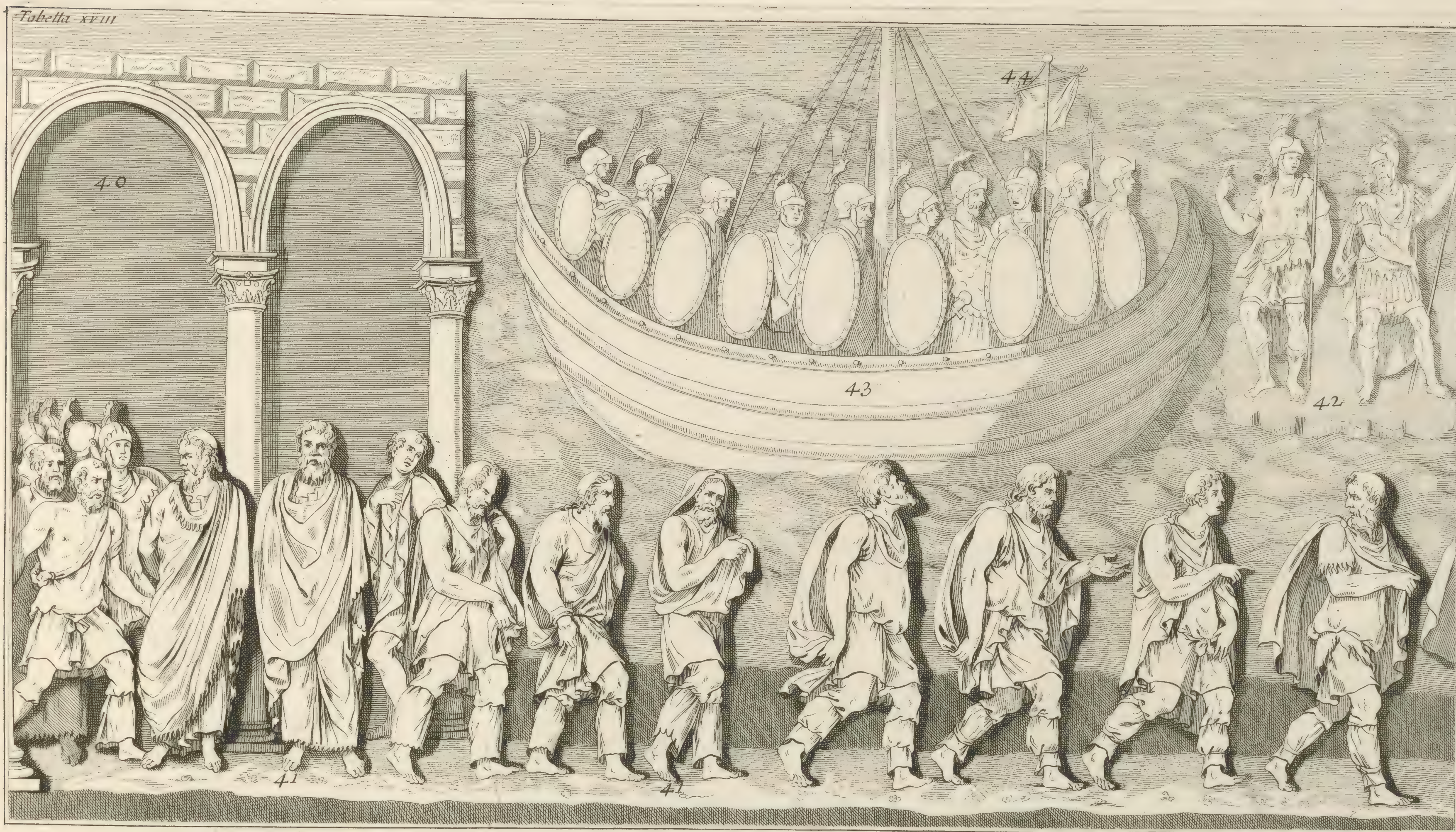

37 Varia trophæa de scythis à Theodosio Magno erecta. 38. Hæc figura muliebris non urbem CP. ut quidam existimavit representat, sed fortassis Victoriâ, aut quandam ex virtutibus. 39. Architectus Arcadio Imp. ectypon hujus columnæ, in qua sculpta Theodosii patris in bello contra Scythas ac Gothos. gesta, necnon ædificia ab utroque extructa representantur, exhibet.

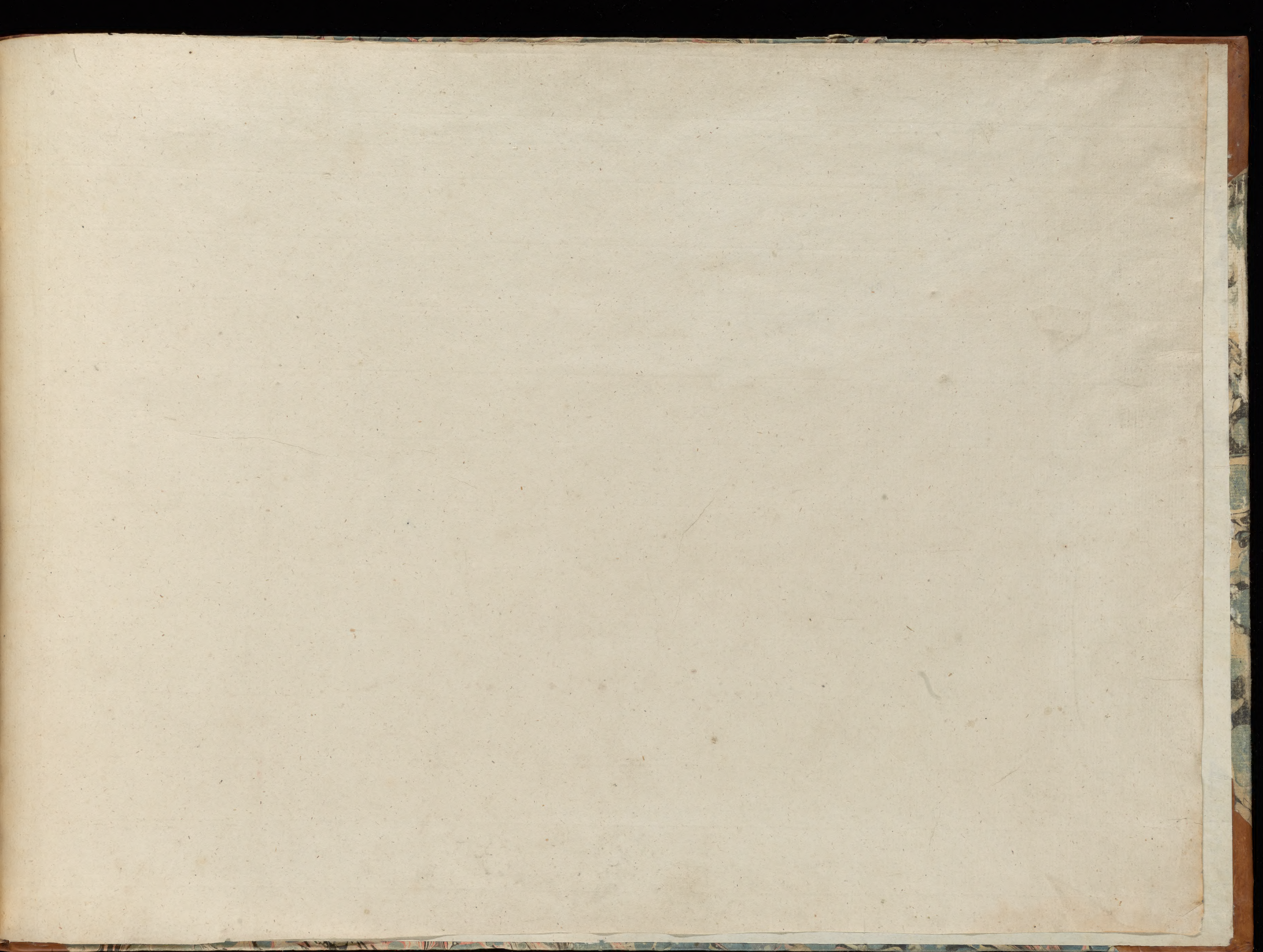

40. Porta quæ ad portum Theodosiacum erat, representatur. 41. scythæ in bello capti in varia Romani Imperii loca ad exercendam agriculturam mittuntur. 42. Ripa portus Theodosiaci. 43. Navis militibus instructa ad deportandos scythas. 44. Labarum comprobat hanc columnam sub Imperatoribus Christianis erectam.

1538-662

Aw160

L 57

